DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

28. juli 2011 *

I sag C-554/09,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberlandesgericht Stuttgart (Tyskland) ved afgørelse af 17. december 2009, indgået til Domstolen den 31. december 2009, i straffesagen mod

Andreas Michael Seeger,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, E. Levits og M. Berger (refererende dommer),

generaladvokat: P. Cruz Villalón
justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: tysk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— Andreas Michael Seeger ved Rechtsanwalt H.-J. Rieder

— Det Forenede Kongeriges regering ved S. Hathaway, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved N. Yerrell og F.W. Bulst, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel forelæggelse vedrører fortolkningen af artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 561/2006 af 15. marts 2006 om harmonisering af visse sociale bestemmelser inden for vejtransport og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3821/85 og (EF) nr. 2135/98 samt ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 3820/85 (EFT L 102, s. 1).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en straffesag mod Andreas Michael Seeger for overtrædelse af bestemmelserne i artikel 3, stk. 1, første punktum, og artikel 15, stk. 7, i Rådets forordning (EØF) nr. 3821/85 af 20. december 1985 om kontrolapparatet inden for vejtransport (EFT L 370, s. 8), som ændret ved forordning nr. 561/2006 (herefter »forordning nr. 3821/85«).

Retsforskrifter

EU-retten

3 Artikel 3 i forordning nr. 3821/85 bestemmer:

»1. Kontroludstyr skal installeres og anvendes i køretøjer, der er registreret i en medlemsstat, og som anvendes til vejtransport af personer eller gods, undtagen de køretøjer, der er nævnt i artikel 3 i forordning (EF) nr. 561/2006. […]

2. Medlemsstaterne kan fra anvendelsen af denne forordning undtage køretøjer, der er omhandlet i artikel 13, stk. 1 og stk. 3, i forordning (EF) nr. 561/2006.

[…]«

4 Artikel 15, stk. 7, i forordning nr. 3821/85 har følgende ordlyd:

»7. a) Føreren af et køretøj, som er udstyret med et kontrolapparat i overensstemmelse med bilag I, skal på tilsynsmyndighedernes forlangende kunne forevise:

i) diagramarkene for den pågældende uge og de diagramark, han har brugt de forudgående 15 dage

[…]

Efter den 1. januar 2008 omfatter de perioder, der er nævnt i nr. i) og iii), dog den pågældende dag og de forudgående 28 dage.

[…]«

5 Artikel 1 i forordning nr. 561/2006 bestemmer:

»Ved denne forordning fastsættes regler for køretid, pauser og hviletid for førere, der udfører godstransport og passagerbefordring ad vej, med det formål at harmonisere vilkårene for konkurrencen mellem de forskellige former for landtransport, navnlig vejtransporten, og at forbedre arbejdsvilkårene og færdselssikkerheden. Forordningen sigter også mod at fremme bedre kontrol og retshåndhævelse i medlemsstaterne og bedre arbejdspraksis i vejtransporterhvervet.«

6 Nævnte forordnings artikel 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

»1. Denne forordning gælder for følgende former for vejtransport:

a) godstransport med et køretøj, hvis største tilladte totalvægt inklusive påhængsvogn eller sættevogn overstiger 3,5 tons

b) personbefordring […]«

7 Samme forordnings artikel 3 bestemmer:

»Denne forordning gælder ikke for vejtransport med:

[…]

h) køretøjer eller en kombination af køretøjer med en største tilladt totalvægt på ikke over 7,5 tons, der benyttes til ikke-erhvervsmæssig varetransport

[…]«

8 Artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 561/2006 bestemmer:

»For så vidt som det er foreneligt med de i artikel 1 fastsatte mål, kan enhver medlemsstat på sit eget område eller på en anden medlemsstats område, såfremt denne anden medlemsstat er indforstået hermed, tillade, at transport, der udføres ved hjælp af følgende køretøjer, undtages fra bestemmelserne i artikel 5-9 og gøre sådanne undtagelser afhængige af individuelle betingelser:

[…]

d) køretøjer eller en kombination af køretøjer med en største tilladt totalvægt på ikke over 7,5 tons, som benyttes

[…]

— til transport af materiel, udstyr eller maskiner, som føreren benytter under udøvelsen af sit erhverv.

Disse køretøjer må kun benyttes inden for en radius af 50 km fra virksomhedens hjemsted og på den betingelse, at kørslen af køretøjerne ikke er førerens hovedaktivitet.

[…]«

Nationale bestemmelser

9 § 8 i lov om køre- og hviletidsbestemmelserne i vejtransport (Fahrpersonalgesetz), i dens affattelse af 19. februar 1987 (BGBl. 1987 I, s. 640), som ændret ved lov af 6. juli 2007 (BGBl. 2007 I, s. 1270, herefter »FPG«), har følgende ordlyd:

»1. Der foreligger en overtrædelse, når en person forsætligt eller uagtsomt

1. som erhvervsdrivende […]

2. som fører […]

   a) handler i strid med en retlig bekendtgørelse i henhold til […]

   b) handler i strid med en bestemmelse i forordning […] (EØF) nr. 3821/85 […]

   […]

3. som indehaver af et køretøj […]

(2) I de i stk. 1, nr. 1) og 3), nævnte tilfælde, kan overtrædelsen straffes med bøde indtil 15 000 EUR og i de øvrige tilfælde med en bøde indtil 5 000 EUR.«

10 § 18 i bekendtgørelse om køre- og hviletidsbestemmelserne i vejtransport (Fahrpersonalverordnung) af 27. juni 2005 (BGBl. 2005 I, s. 182), som ændret ved bekendtgørelse af 22. januar 2008 (BGBl. 2008 I, p. 54, herefter »FPV«), har følgende ordlyd:

»(1) I henhold til artikel 13, stk. 1, i forordning (EF) nr. 561/2006 og artikel 3, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 3821/85 undtages i forhold til [FPG's] anvendelsesområde følgende køretøjskategorier fra anvendelsen af artikel 5-9 i forordning (EF) nr. 561/2006 og fra anvendelsen af forordning (EØF) nr. 3821/85

[…]

4. køretøjer eller en kombination af køretøjer med en største tilladt totalvægt på ikke over 7,5 tons, som benyttes inden for en radius af 50 km fra virksomhedens hjemsted

[…]

b) til transport af materiel, udstyr eller maskiner, som føreren benytter under udøvelsen af sit erhverv, eksempelvis køretøjer med en til dette formål bestemt eller særlig udrustning, der anvendes som salgsvogn på offentlige markeder eller til omkringkørende salg,

for så vidt kørslen af køretøjerne ikke er førerens hovedaktivitet.

[…]«

11 FPV's § 23 bestemmer:

»(1) Der foreligger en overtrædelse som omhandlet i [FPG's] § 8, stk. 1, nr. 1, litra b), […] når en person som erhvervsdrivende […]

(2) Der foreligger en overtrædelse som omhandlet i [FPG's] § 8, stk. 1, nr. 2), litra b), […], når en person som fører tilsidesætter forordning (EØF) nr. 3821/85, idet han forsætligt eller uagtsomt

1. i strid med artikel 3, stk. 1, første punktum, ikke anvender kontroludstyr,

[…]

11. i strid med artikel 15, stk. 7, litra a) eller b), ikke eller ikke rettidigt fremlægger et diagramark, et førerkort, en udskrift eller en manuel registrering,

[…]«

Hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

12 Andreas Michael Seeger er indehaver af en vin- og drikkevareforretning i Stuttgart (Tyskland), som tilbyder sine kunder en hjemmeleveringsservice. Han foretager gennemsnitligt én gang om ugen levering til ca. 30-40 kunder i en omkreds af maksimalt 10-15 km. Han har til dette formål en person ansat.

13 Den 3. marts 2008 førte Andreas Michael Seeger sin lastbil, som havde en tilladt totalvægt på 7,49 tons, i kommunen Esslingen-am-Neckar (Tyskland) ca. 15 km. fra Stuttgart uden at anvende det kontroludstyr, som var installeret i medfør af forordning nr. 3821/85. Han havde ikke indsat noget diagramark, og da han blev standset af en betjent, kunne han heller ikke på dennes forlangende fremlægge diagramark for de forudgående 28 dage.

14 Andreas Michael Seegers køretøj indeholdt tom emballage, nemlig tomme drikkeflasker, som han ville levere tilbage til en leverandør i Esslingen-am-Neckar. Selve den tomme emballage hidrørte ikke fra den pågældendes private forbrug, men fra hans erhvervsmæssige virksomhed.

15 Amtsgericht Suttgart fastslog, at der var sket to overtrædelser af FPG's § 8, stk. 1, nr. 2), litra b), og FPV's § 23, stk. 2, nr. 11), og idømte ved dom af 17. marts Andreas Michael Seeger en bøde på 200 EUR.

16 Nævnte ret konstaterede, at Andreas Michael Seegers kørsel ikke udgør sidstnævntes hovedaktivitet, idet hans hovedaktivitet udøves i hans forretning, hvor han hovedsageligt modtager og betjener sine kunder, og hjemmeleveringen kun er en tillægsydelse, som præsteres én gang om ugen. Ifølge samme ret sker udbringningen af drikkevarer og tilbagetagelsen af tom emballage ikke dagligt og antager tidsmæssigt et væsentligt ringere omfang end salgsaktiviteten i forretningen.

17 Amtsgericht Stuttgart afviste at anvende undtagelsen i FPV's § 18, stk. 1, nr. 4), litra b), med den begrundelse, at den transporterede tomme emballage ikke udgjorde »materiel« som omhandlet i denne bestemmelse, da den ikke er blevet bearbejdet, men skal anses for en handelsvare.

18 Andreas Michael Seeger appellerede dommen af 17. marts 2009 til Oberlandesgericht Stuttgart og anførte inden for rammerne af appelsagen, at formålet med forordning nr. 561/2006, nemlig trafiksikkerheden og reguleringen af konkurrencen, ikke i det foreliggende tilfælde er til hinder for en vid fortolkning af begrebet »materiel« i denne forordnings artikel 13, stk. 1, litra d), andet led.

19 Anklagemyndigheden i Stuttgart har begæret, at sagen udsættes, og at Domstolen forelægges et præjudicielt spørgsmål, da spørgsmålet, om nævnte begreb »materiel« også omfatter en drikkevareforhandlers drikkeflasker og tomme emballage, skal afgøres i henhold til EU-retten.

20 Oberlandesgericht Stuttgart har herved understreget, at Domstolen indtil nu kun i den sag, som gav anledning til dom af 17. marts 2005, Raemdonck og Raemdonck-Janssens (sag C-128/04, Sml. I, s. 2445), har beskæftiget sig med spørgsmålet om fortolkningen af begrebet »materiel« som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra g), i Rådets forordning (EØF) nr. 3820/85 af 20. december 1985 om harmonisering af visse bestemmelser på det sociale område inden for vejtransport (EFT L 370, s. 1), som er blevet ophævet og erstattet af forordning nr. 561/2006 med virkning fra den 11. april 2007. Det er den forelæggende rets opfattelse, at når henses til denne bestemmelses ordlyd, dens kontekst og dens formål, som er gengivet i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006, kan det ikke entydigt af denne dom udledes om begrebet »materiel« i denne bestemmelses forstand omfatter tomme flasker, dvs. en drikkevarehandlers emballeringsmateriel.

21 Ifølge den forelæggende ret tiltrædes en sådan bred fortolkning af begrebet »materiel« såvel i national retspraksis som i litteraturen. Oberlandesgericht Stuttgart har imidlertid anført, at emballeringsmateriel ikke er noget referencepunkt for den virksomhed, som en vin- og drikkevareforhandler udøver, i den forstand, at tjenesteydelsen præsteres med denne genstand, som tilfældet var i den sag, som gav anledning til dommen i sagen Raemdonck og Raemdonck-Janssens vedrørende byggematerialer og maskiner. Samtidigt er de i hovedsagen omhandlede transporter ikke i strid med de i forordning nr. 561/2006 forfulgte mål.

22 Oberlandesgericht Stuttgart har derfor besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kan begrebet »materiel« i artikel 13, [stk. 1,] litra d), andet led, i […] forordning […] nr. 561/2006 […] fortolkes således, at det også kan omfatte emballeringsmateriel såsom tomme drikkeflasker (tom emballage), som transporteres af en vin- og drikkevareforhandler, der driver en forretning og én gang om ugen leverer varer til sine kunder og i den forbindelse indsamler tom emballage for at kunne tage den med til sin grossist?«

Om det præjudicielle spørgsmål

23 For at besvare dette præjudicielle spørgsmål må det indledningsvis konstateres, at begrebet »materiel«, som var indeholdt i artikel 13, stk. 1, litra g), i forordning nr. 3820/85, allerede er blevet fortolket af Domstolen i dommen i sagen Raemdonck og Raemdonck-Janssens.

24 Henset til, at forordning nr. 561/2006 ikke har medført væsentlige ændringer hvad angår de betingelser, som undtagelsen i artikel 13, stk. 1, litra g), i forordning nr. 3820/85, var underlagt, bortset fra den yderligere betingelse, at køretøjets største tilladte totalvægt ikke må overstige 7,5 tons, og den præcisering, at føreren også kan transportere »maskiner« under udøvelsen af sit erhverv, finder den fortolkning af begrebet »materiel« i denne bestemmelse, som er anvendt i dommen i sagen Raemdonck og Raemdonck-Janssens, også anvendelse på begrebet »materiel« i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006.

25 Det følger af nævnte dom, at begrebet »materiel« har en videre rækkevidde end begrebet udstyr, idet førstnævnte begreb omfatter de materialer, som kræves til eller benyttes ved udførelsen af erhvervet som fører af det omhandlede køretøj, og således kan omfatte komponenter til det slutprodukt, som skal fremstilles, eller arbejde, som skal udføres af føreren. Det følger heraf, at materiellet skal benyttes til eller kræves for at fremstille, modificere eller omdanne noget andet, og ikke blot skal transporteres med henblik på levering, salg eller bortskaffelse. Da materiellet således er underlagt en omdannelsesproces, udgør det ikke en vare, som skal sælges af brugeren.

26 Det bemærkes herved, at en vin- og drikkevareforhandler som Andreas Michael Seeger blot transporterer de tomme flasker. Disse udgør således ikke materialer, som er nødvendige for udøvelsen af hans hovedvirksomhed, som Det Forenede Kongeriges regering og Europa-Kommissionen med rette har anført i deres indlæg. De tomme flasker, som Andreas Michael Seeger transporterer, bearbejdes eller omdannes ikke, ligesom de ikke tilføjes et andet produkt eller benyttes i udøvelsen af en virksomhed. De er ikke nødvendige som komponenter, råmaterialer eller ingredienser for et produkt, som fremstilles af en sådan handlende eller for arbejder, som denne udfører. Endelig udgør de hverken apparater eller instrumenter, som er nødvendige for at fremstille et produkt.

27 Desuden bemærkes, at selv om det er korrekt, at de i hovedsagen omhandlede tomme flasker anvendes til et erhvervsmæssigt formål, og at Andreas Michael Seeger efter al sandsynlighed af rentabilitetsårsager og dermed efter rent subjektive betragtninger ikke har andet valg end at indsamle dem selv hos sine kunder, er dette ikke tilstrækkeligt til at betyde, at de er omfattet af begrebet »materiel« som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006.

28 En sådan fortolkning af begrebet »materiel« understøttes af en systematisk fortolkning af alle undtagelserne i artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 561/2006.

29 Denne bestemmelse indeholder undtagelser til nævnte forordnings artikel 5-9, bl.a. for køretøjer, der anvendes til indsamling af mælk fra gårde og transport tilbage til gårde af mælkebeholdere eller køretøjer, som anvendes til husstandsindsamling af husholdningsaffald og bortskaffelse heraf.

30 Det må herved konstateres, at den fortolkning af begrebet materiel, som Andreas Michael Seegler har påberåbt sig, udstrækker sig til at omfatte emballage og tomme beholdere, således at det også omfatter de specifikke ovennævnte undtagelser, og gør dem i det væsentlige eller endog helt uden formål. Hvis EU-lovgiver havde haft til hensigt at indføre en generel undtagelse for alle køretøjer, der transporterer erhvervsmæssige materialer, ville artikel 13, stk. 1, i forordning nr. 561/2006 ikke have begrænset den undtagelse, som den fastsætter, til specifikke kategorier af transporterede materialer, men ville ganske enkelt have henvist til erhvervsmæssige genstande.

31 Desuden ville den af Andreas Michael Seeger påberåbte fortolkning af begrebet materiel have som konsekvens, at det ville være vanskeligere, hvis ikke umuligt, at adskille det fra begrebet »gods«, som anvendes adskillige steder i forordning nr. 561/2006, navnlig i dennes artikel 2, stk. 1, litra a), artikel 4, litra a), og artikel 10, stk. 1.

32 Anvendelsen af undtagelsen fastsat i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006 afhænger således navnlig af arten af gods, som transporteres, og vedrører ikke alle former for gods, selv om de andre betingelser i denne bestemmelse er opfyldt. Udtrykkene »materiel«, »udstyr« og »maskiner« henviser således nødvendigvis kun til en del af det gods, hvis transport falder ind under denne forordnings anvendelsesområde. Det følger heraf, at egentligt handelsgods udelukkes ved denne begrænsning såvel som gods, som alene transporteres fra et sted til et andet uden at blive bearbejdet eller omdannet, og som heller ikke anvendes i forbindelse med udøvelsen af virksomhed. I modsat fald gør begrebet materiel det ikke muligt at begrænse anvendelsen af undtagelserne fastsat i nævnte forordnings artikel 13, stk. 1, ud fra det gods, som transporteres, hvilket svarer til at fjerne enhver sondring mellem begrebet materiel og begrebet gods.

33 Det bemærkes desuden, at betingelserne for at anvende artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006 skal fortolkes indskrænkende, eftersom denne bestemmelse udgør en undtagelse til forordningens artikel 5-9.

34 Det bør herved understreges, at hvis den fortolkning af begrebet materiel, som Andreas Michael Seeger har påberåbt sig, accepteres, vil undtagelsen i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006 i princippet udstrække sig til at omfatte samtlige erhvervsmæssige materialer, hvilket ville være i strid med målene med denne forordning, nemlig at forbedre arbejdsvilkårene for personale i vejtransportsektoren og færdselssikkerheden.

35 En sådan fortolkning er desuden i strid med det krav, som er fastsat i nævnte forordnings artikel 13, stk. 1, for så vidt som denne fortolkning for det første bevirker, at et stort antal førere ikke længere nyder godt af beskyttelsen af deres arbejdsvilkår som fastsat i forordning nr. 561/2003.

36 For det andet vil en sådan udvidelse af undtagelsen fastsat i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006 bevirke, at et stort antal køretøjer vil kunne føres af sådanne førere, som lovligt vil kunne køre i mange timer uden hvile, hvilket er væsentligt til skade for målet om at forbedre færdselssikkerheden.

37 Det bemærkes herved, at forordning nr. 561/2006 ifølge sin artikel 1, andet punktum, navnlig tilsigter at fremme bedre retshåndhævelse i medlemsstaterne med hensyn til vejtransporterhvervet og ifølge dens fjerde betragtning at fastsætte »klarere og enklere regler, som både vejtransporterhvervet og kontrolmyndighederne har lettere ved at forstå, fortolke og anvende«.

38 En udvidelse af undtagelsen fastsat i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006 vil således kunne skabe usikkerhed for vejtransporterhvervet og de offentlige myndigheder, som har til opgave at anvende bestemmelserne på dette erhverv, og vil kunne resultere i vanskeligheder i forbindelse med fortolkningen, anvendelsen og gennemførelsen af og kontrollen med nævnte bestemmelser. Dette ville ikke kun være i strid med målene nævnt i den foregående præmis, men vil også kunne være til skade for gennemførelsen af målet om en effektiv og ensartet anvendelse af køre- og hviletidsbestemmelserne som fastsat i 13. betragtning til forordningen.

39 Endelig må Andreas Michael Seegers argument om, at der i medfør af de nationale bestemmelser om emballage, som har til formål at beskytte miljøet ved anvendelse af genbrugsflasker, og i henhold til hvilke der er indført en pantordning for visse drikkevarer på flasker, består en forpligtelse til at deltage i ordningen for indsamling af disse flasker, således at transporten af tomme flasker er nødvendig for hans erhvervsmæssige virksomhed, forkastes.

40 Det bemærkes herved, at den forpligtelse, som følger af en national lovgivning om miljøbeskyttelse, selv hvis det forudsættes, at denne lovgivning gennemfører en forpligtelse, der er fastsat i et direktiv, ikke er tilstrækkelig til at betyde, at tomme flasker, der transporteres af en vin- og drikkevareforhandler, er omfattet af begrebet »materiel« som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006. Desuden kan dette argument kun godtages, hvis Andreas Michael Seeger udelukkende transporterede tomme pantflasker, hvilket ikke fremgår af de for Domstolen fremlagte sagsakter.

41 Henset til det foregående, skal det forelagte spørgsmål besvares med, at begrebet »materiel« i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i forordning nr. 561/2006 skal fortolkes således, at det ikke omfatter emballeringsmateriel såsom tomme drikkeflasker (tom emballage), som transporteres af en vin- og drikkevareforhandler, der driver en forretning og én gang om ugen leverer varer til sine kunder og i den forbindelse indsamler tom emballage for at kunne tage den med til sin grossist.

Sagens omkostninger

42 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Begrebet »materiel« i artikel 13, stk. 1, litra d), andet led, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 561/2006 af 15. marts 2006 om harmonisering af visse sociale bestemmelser inden for vejtransport og om ændring af Rådets

forordning (EØF) nr. 3821/85 og (EF) nr. 2135/98 samt ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 3820/85 skal fortolkes således, at det ikke omfatter emballeringsmateriel såsom tomme drikkeflasker (tom emballage), som transporteres af en vin- og drikkevareforhandler, der driver en forretning og én gang om ugen leverer varer til sine kunder og i den forbindelse indsamler tom emballage for at kunne tage den med til sin grossist.

Underskrifter